

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 22 юли 2022 г.
(OR. en)

11517/22

Междуинституционално досие:
2022/0225(NLE)

ENER 375
ENV 764
CLIMA 376
IND 298
RECH 451
COMPET 618
ECOFIN 750

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа MARTINE DEPREZ, директор

Дата на получаване: 21 юли 2022 г.

До: Генералния секретариат на Съвета

№ док. Ком.: COM(2022) 361 final

Относно: Предложение за РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА относно координирани
мерки за намаляване на потреблението на газ

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2022) 361 final.

Приложение: COM(2022) 361 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 20.7.2022 г.
COM(2022) 361 final

2022/0225 (NLE)

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА

относно координирани мерки за намаляване на потреблението на газ

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. КОНТЕКСТ НА ПРЕДЛОЖЕНИЕТО

• Основания и цели на предложението

През изминалата година доставките на газ от Русия претърпяха редица прекъсвания, които могат да се обяснят само с умишлен опит за използване на енергията като политическо оръжие. От много години Русия е основният доставчик на газ за ЕС. Миналата година ЕС разчиташе на Русия за над 40 % от доставките на газ. От началото на войната доставките на газ непрекъснато намаляват. Доставките на газ по газопроводи от Русия са под 30 % от средната стойност за предходните години. Дванадесет държави членки задействаха първото или второто ниво на опасност съгласно общата класификация на ЕС. Това сътресение в доставките вече оказва значително въздействие върху цената на газа, върху цената на електроенергията, върху инфлацията, върху цялостната финансова и макроикономическа стабилност в ЕС, както и върху всички граждани.

Няма основание да се смята, че това влошаване на доставките на газ ще спре. Днес ЕС е изправен пред реалната перспектива за пълно и продължително прекъсване на доставките на газ от Русия във всеки един момент. Той трябва да бъде подготвен за това и да предприеме изпреварващи действия за смекчаване на последиците от евентуални сериозни прекъсвания на доставките.

През последното десетилетие ЕС полага постоянни усилия за повишаване на цялостната сигурност на доставките в Съюза, като се съсредоточава по-специално върху диверсификацията чрез развитие на инфраструктурата, както и върху укрепването на рамката за сигурност на доставките на газ. Въпреки че сегашната рамка беше замислена с цел справяне с краткосрочни прекъсвания и екстремни метеорологични явления и изпълнява успешно тази си функция, тя все още не е подходяща за справяне с изключително несигурни перспективи за доставки и с големи трайни прекъсвания на доставките.

В отговор на повишения риск за предстоящата зима, през последните няколко месеца ЕС значително засили непосредствената си готовност за евентуално такова голямо прекъсване на доставките: той оползотвори в пълна степен възможностите, които предоставя действащата понастоящем правна рамка, въведе мерки за стимулиране на запълването на съоръженията за съхранение на газ, създаде енергийна платформа на ЕС в подкрепа на диверсификацията на доставките на газ и обяви — като част от плана REPowerEU от 18 май 2022 г. — целта възможно най-скоро да се сложи край на зависимостта от руски изкопаеми горива. В своята резолюция от 7 април 2022 г. Европейският парламент призова да се представи план за продължаване на гарантирането на сигурността на енергийните доставки за Съюза в краткосрочен план. Впоследствие на заседанията на Европейския съвет на 31 май и 23 юни 2022 г. лидерите на ЕС поискаха да се повиши спешно готовността за евентуални сериозни прекъсвания на доставките, за да се гарантират енергийните доставки на достъпни цени.

Като се има предвид вероятността от следващи прекъсвания на доставките от страна на Русия и като се изхожда от необходимостта ЕС да противодейства сплотено на тези нови предизвикателства, от решаващо значение е да се предприемат по-нататъшни намалявания на потреблението на газ, за да се избегнат сериозни отрицателни

последници за гражданите и икономиката на ЕС. С предложения регламент се създава подобрена рамка за координация на националните мерки за намаляване на потреблението на газ. С него също така се въвежда възможност Комисията да обяви ново ниво на опасност в Съюза, а именно — „състояние на тревога в Съюза“, с което се задейства задължение за намаляване на потреблението в целия Съюз и се цели да се гарантира сигурността на доставките на газ. Ангажиментът на всички държави членки да намалят потреблението на газ чрез мерки по техен избор в случай на допълнително влошаване на ситуацията с доставките, водещо до състояние на тревога в Съюза, е от ключово значение за предотвратяване на значителните икономически вреди, които биха произтекли от по-нататъшни прекъсвания на доставките. Съвместното и добре координирано намаляване на потреблението може значително да снижи риска от ограничаване на промишлените отрасли, които са жизненоважни за веригите на доставки в ЕС и за конкурентоспособността на ЕС в случай на голямо прекъсване на доставките. Както се посочва в съобщението „Да пестим газ за безпроблемна зима“ от 20 юли 2022 г., за гражданите и промишлеността е много по-евтино да предприемат действия за намаляване на потреблението сега, отколкото да се налага да се справят с неkoordinирани ограничения на по-късен етап.

В размера на количествата на необходимото намаляване на потреблението, което ще снижи въздействието от прекъсването на доставките, но няма да предотврати всички отрицателни последици, следва да се вземат предвид количествата на потребление на газ, които биха били изложени на риск в случай на пълно прекъсване на руските доставки на газ. Тези количества може да бъдат разпределени между всички държави членки въз основа на сравнение със средното им потребление през последните 5 години.

За да се избегнат значителните нарушения на вътрешния пазар, които е вероятно да възникнат, ако държавите членки реагират по неkoordinиран начин на потенциално по-нататъшно прекъсване на руските доставки, от решаващо значение е всички държави членки да действат съвместно и в дух на солидарност възможно най-скоро. Въпреки че някои държави членки може да бъдат изложени в по-голяма степен на последиците от прекъсване на руските доставки, неблагоприятно засегнати ще бъдат всички държави членки и те всички могат да допринесат за ограничаването на икономическите вреди от такова прекъсване. Ето защо настоящото предложение отразява принципа на енергийна солидарност, който наскоро беше потвърден от Съда на Европейския съюз като основен принцип на правото на ЕС¹. Държавите членки, които полагат всички усилия за справяне с недостига на газ на своя територия, следва да имат право да се ползват в пълна степен от енергийната солидарност на своите съседи.

Тъй като обаче поради своето специфично географско положение или физическа ситуация, като например липсващи или слаби междусистемни връзки с други държави членки, някои държави членки не са в състояние да освободят в полза на Съюза значителни количества газ, транспортиран по газопроводи, в предложението е включена възможност такива държави членки да поискат ограничаване на задължението им за намаляване на потреблението.

¹ Решение по дело C-848/19 P (Германия/Полша).

- **Съгласуваност с действащите разпоредби в тази област на политиката**

С предложения инструмент се определят временни, пропорционални и извънредни мерки. Той допълва съответните съществуващи инициативи и правни актове на ЕС, с което се гарантира, че гражданите могат да се ползват от сигурни доставки на газ и че клиентите са защитени от големи прекъсвания на доставките.

Той произтича логично от съществуващи инициативи, като например плана REPowerEU, предложения пакет за декарбонизация на пазарите на водород и на газ² и инициативата „Да пестим газ за безпроблемна зима“. Предложената инициатива допълва изцяло законодателството на ЕС в областта на сигурността на доставките на газ, чрез което вече е установен широкообхватен набор от правила за по-добра защита на гражданите и дружествата от прекъсване на доставките. С Регламент (ЕС) 2017/1938 бяха въведени, наред с другото, планове за действие при извънредни ситуации, съгласно които от държавите членки се изисква да се подготвят за различни нива на опасност и да планират мерки, които могат да бъдат предприети в случай на състояние на тревога на национално равнище. Въведени са и механизми за солидарност, които гарантират, че държавите членки осъществяват трансгранично сътрудничество, за да може в случай на прекъсване на доставките да се обезпечи снабдяването с енергия на онези клиенти в даден регион, които имат най-голяма нужда от нея. Предложеният от Комисията пакет за декарбонизация на пазарите на водород и на газ включва допълнителни мерки за повишаване на готовността за случаи на прекъсване на доставките.

След руското нахлуване в Украйна ЕС разработи плана REPowerEU с цел да сложи край на зависимостта си от руските изкопаеми горива — възможно най-скоро и най-късно до 2027 г. За да се постигне това, в плана REPowerEU се определят мерки, свързани с икономии на енергия и енергийната ефективност, и се предлага ускорено внедряване на екологично чиста енергия, която да замени изкопаемите горива в домовете, промишлеността и производството на електроенергия. В този контекст предложената инициатива се основава на инструментите, с които ЕС вече разполага, и е в пълно съответствие с целите, определени в плана REPowerEU.

Предложеният от Комисията пакет за декарбонизация на пазарите на водород и на газ³ включва допълнителни мерки за повишаване на готовността за случаи на прекъсване на доставките, по-специално чрез преразглеждане на Регламент (ЕС) 2017/1938. Освен това в отговор на руското нашествие в Украйна с приетия наскоро Регламент (ЕС) 2022/1032 във връзка със съхранението на газ⁴ бяха въведени задължения за съхранение; в посочения регламент се разглеждат случаите, при които недостиг на доставки и резки повишения на цените може да настъпят не само в резултат на повреди

² Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно общите правила за вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород (COM/2021/803 final); Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород (преработен текст) (COM/2021/804 final).

³ Предложение за Директива на Европейския парламент и на Съвета относно общите правила за вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород (COM/2021/803 final); Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно вътрешните пазари на възобновяеми газове и природен газ и на водород (преработен текст) (COM/2021/804 final).

⁴ Регламент (ЕС) 2022/1032 на Европейския парламент и на Съвета от 29 юни 2022 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2017/1938 и (ЕО) № 715/2009 във връзка със съхранението на газ (ОВ L 173/17 от 30 юни 2022 г.)

в инфраструктурата или екстремни метеорологични условия, но и в резултат на геополитически промени, водещи до по-дълготрайни или внезапни прекъсвания на доставките. Предвидените в Регламент (ЕС) 2022/1032 задължения за запълване на съоръженията за съхранение допринасят за гарантиране на сигурността на доставките на газ през зимата на 2022—2023 г.

Съществуващите правила за сигурност на доставките на газ обаче не са напълно адаптирани към предизвикателства за сигурността на доставките, които имат естеството и мащаба на тези, пред които сме изправени в момента, когато незабавната готовност придобива съществено значение за избягването на тежки икономически и социални последици в резултат на сериозните прекъсвания на доставките. Във връзка с това Европейският съвет поиска в заключенията си от 31 май и 23 юни 2022 г. да се извърши спешно подготовка за по-нататъшни прекъсвания на доставките на газ, и по-специално да се осигури възможност за по-тясна координация със и между държавите членки.

Съобщението „Да пестим газ за безпроблемна зима“, прието на 20 юли 2022 г., определя инструментите за координирано намаляване на потреблението, които вече са налице в Европа, и какво друго е необходимо да се направи, за да бъде подготвена Европа за пълни или частични прекъсвания. Предложената инициатива е в отговор на нарасналите рискове, произтичащи от войната на Русия срещу Украйна, и допълва съществуващите правила за сигурност на доставките. С нея се определят нови правила за координирано намаляване на потреблението и се въвежда ново състояние на тревога в Съюза. Действително, независимо че вече съществува възможност Комисията да обявява извънредна ситуация на равнището на Съюза, съгласно действащото понастоящем законодателство не съществува възможност за обявяване на състояние на тревога на равнището на Съюза. Настоящата ситуация обаче показва, че подобно състояние на тревога може да бъде полезно, за да се гарантира, че всички държави членки предприемат необходимите превантивни мерки, за да избегнат възникването на извънредна ситуация в областта на енергоснабдяването.

Следователно настоящото предложение за инструмент, който дава възможност за координирана подготовка за кризи чрез въвеждане на по-добри правила за координиране с цел намаляване на потреблението и чрез създаване на възможност за въвеждане на задължителни намаления на потреблението на газ в целия Съюз, допълва съществуващите инструменти, като гарантира сигурността на доставките на газ и осигурява координация между мерките за намаляване на потреблението в целия ЕС.

- **Съгласуваност с други политики на Съюза**

Предложението е извънредна мярка, която се прилага за ограничен период от време и е в съответствие с по-широк набор от инициативи за повишаване на енергийната устойчивост на Съюза и за подготовка за възможни извънредни ситуации. Предложението е също така напълно съвместимо с правилата за конкуренцията и за пазара, тъй като функциониращите трансгранични енергийни пазари са от ключово значение за гарантиране на сигурността на доставките в ситуация на недостиг на доставките. Подходящи правила в предложението гарантират, че националните мерки не възпрепятстват конкуренцията и не нарушават целостта на вътрешния пазар. Осигуряването на по-координирани намаления на потреблението е в съответствие също с целите на Комисията във връзка със Зеления пакт.

2. ПРАВНО ОСНОВАНИЕ, СУБСИДИАРНОСТ И ПРОПОРЦИОНАЛНОСТ

• Правно основание

Правното основание на настоящия инструмент е член 122, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

Настоящият недостиг при доставките на газ представлява сериозно затруднение при доставките на енергиен продукт съгласно член 122. Лидерите от ЕС и Комисията установиха спешната необходимост от допълнителни мерки за по-координирани действия още през летните месеци, за да бъде Съюзът по-добре подготвен за евентуални бъдещи прекъсвания на доставките на газ през следващата зима. Мерките по този инструмент позволяват на всички държави членки да се подготвят координирано за евентуален допълнителен недостиг при доставките. Поради това е оправдано предложеният инструмент да се основава на член 122, параграф 1 от ДФЕС.

• Субсидиарност (при неизключителна компетентност)

Планираните мерки в рамките на настоящата инициатива са в пълно съответствие с принципа на субсидиарност. Поради мащаба и значителното въздействие от по-нататъшното намаляване на доставките на газ от страна на Русия е необходимо да се предприемат действия на равнището на ЕС. Необходим е координиран подход чрез намаляване на потреблението в целия Съюз в дух на солидарност, за да се сведе до минимум рискът от потенциални сериозни прекъсвания през зимните месеци, когато потреблението на газ ще бъде по-високо и когато държавите членки ще трябва отчасти да разчитат на газа, натрупан по време на сезона на нагнетяване на газ в хранилищата.

Като се има предвид безпрецедентният характер на кризата с доставките на газ и трансграничните последици от нея, както и степента на интеграция на вътрешния енергиен пазар на ЕС, е оправдано да се предприемат действия на равнището на Съюза, тъй като държавите членки сами не могат достатъчно ефективно и по координиран начин да се справят с риска от сериозни икономически затруднения, произтичащи от скокове на цените или значителни прекъсвания на доставките. Единствено действия на равнището на ЕС, предприемани в дух на солидарност между държавите, членки могат да гарантират, че прекъсването на доставките не води до трайни вреди за гражданите и икономиката.

Поради своя мащаб и въздействие мярката може да бъде осъществена по-добре на равнището на Съюза, тъй като Съюзът може да приема мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, предвиден в член 5 от Договора за Европейския съюз.

• Пропорционалност

Инициативата е в съответствие с принципа на пропорционалност. Тя попада в обхвата на член 122, параграф 1 от ДФЕС. Намесата чрез политики е пропорционална на измерението и естеството на установените проблеми и на необходимите действия за постигането на определените цели.

Предвид безпрецедентната геополитическа ситуация и сериозната заплаха за гражданите и икономиката на ЕС съществува ясна необходимост от координирани действия. Поради това предложението не излиза извън рамките на необходимото за постигане на целите, определени в понастоящем действащия инструмент. Предложените мерки се считат за пропорционални и се основават, доколкото е възможно, на съществуващи подходи, като например съществуващите нива на опасност

и планове за действие при извънредни ситуации, установени в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1938.

С настоящото предложение се определя крайният резултат, който трябва да бъде постигнат, под формата на процес за определяне на правно обвързващо задължение за държавите членки за намаляване на потреблението на енергия, като същевременно на държавите членки се предоставя пълна свобода при избора на най-ефективните средства за изпълнение на това задължение в съответствие с техните национални особености и мерките, които вече са предвидени в националните планове за действие при извънредни ситуации.

- **Избор на инструмент**

Като отчита измерението на енергийната криза и мащаба на нейните социални, икономически и финансови последици, Комисията счита за подходящо да действа чрез регламент, който има общ характер и се прилага пряко и незабавно. Това би довело до бърз, единен и обхващащ целия Съюз механизъм за сътрудничество.

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПОСЛЕДВАЩИТЕ ОЦЕНКИ, КОНСУЛТАЦИИТЕ СЪС ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ОЦЕНКИТЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО

- **Консултации със заинтересованите страни**

Поради чувствителния от политическа гледна точка характер на предложението и необходимостта от спешно изготвяне на предложението, за да може то да бъде прието своевременно от Съвета, не беше възможно да се проведе консултация със заинтересованите страни.

- **Основни права**

Не е установено отрицателно въздействие върху основните права. Мерките по този инструмент няма да засегнат правата на клиентите, които са категоризирани като защитени съгласно Регламент (ЕС) 2017/1938, включително всички битови клиенти. Инструментът ще даде възможност за намаляване на рисковете, свързани с недостига на газ, който в противен случай би имал сериозни последици за икономиката и обществото.

4. ОТРАЖЕНИЕ ВЪРХУ БЮДЖЕТА

За това предложение не са необходими допълнителни средства от бюджета на ЕС.

5. ДРУГИ ЕЛЕМЕНТИ

Не се прилага.

Предложение за

РЕГЛАМЕНТ НА СЪВЕТА

относно координирани мерки за намаляване на потреблението на газ

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 122, параграф 1 от него,

като взе предвид предложението на Европейската комисия,

като има предвид, че:

- 1) Руската федерация, която е основният външен доставчик на газ за Съюза, започна военна агресия срещу Украйна — договаряща страна на Енергийната общност. Ескалацията на руската военна агресия срещу Украйна от февруари 2022 г. насам доведе до значително намаляване на доставките на газ в умишлен опит за използване на газа като политическо оръжие. Доставките на газ по газопроводи от Русия през Беларус спряха, а доставките през Украйна постоянно намаляват. Общите потоци от Русия сега са под 30 % от средната стойност за периода 2016—2021 г. Това намаляване на доставките доведе до рекордно високи и нестабилни цени на енергията, което от своя страна увеличава инфлацията и създава риск от по-нататъшен икономически спад в Европа.
- 2) В този контекст Съюзът представи на 18 май 2022 г. план REPowerEU⁵ с цел да се сложи край на зависимостта на Съюза от руските изкопаеми горива — възможно най-скоро и най-късно до 2027 г. За да се постигне това, в плана REPowerEU се определят мерки, свързани с икономите на енергия и енергийната ефективност, и се предлага ускорено внедряване на екологично чиста енергия, която да замени изкопаемите горива в домовете, промишлеността и производството на електроенергия.
- 3) Съюзът предприе допълнителни мерки, за да повиши готовността си за справяне с прекъсвания на доставките на газ. Регламент (ЕС) 2022/1032 на Европейския парламент и на Съвета⁶ беше приет с цел да се гарантира напълването на подземните съоръжения за съхранение на газ за следващата зима.
- 4) Освен това през февруари 2022 г. и през май 2022 г. Комисията извърши задълбочен преглед на всички национални планове за действие при извънредни ситуации, както и задълбочено наблюдение на ситуацията по отношение на

⁵ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Европейския съвет, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите „План REPowerEU“ (COM/2022/230 final).

⁶ Регламент (ЕС) 2022/1032 на Европейския парламент и на Съвета^[1] от 29 юни 2022 г. за изменение на регламенти (ЕС) 2017/1938 и (ЕО) № 715/2009 във връзка със съхранението на газ (ОВ L 173, 30.6.2022 г., стр. 17).

сигурността на доставките. Мерките, предприети от февруари 2022 г. насам, имаха за цел да се осигури възможност за постепенно пълно преустановяване на използването на руски газ до 2027 г. и да се намалят рисковете, произтичащи от евентуално следващо сериозно прекъсване на доставките.

- 5) Ескалацията на прекъсванията на доставките на газ от Русия, която се наблюдава напоследък, обаче показва, че е налице значителен риск в близко бъдеще да настъпи внезапно и едностранно пълно спиране на руските доставки на газ. Поради това Съюзът следва да предвиди такъв риск и да се подготви, в дух на солидарност, за вероятността от пълно прекъсване на доставките на газ от Русия във всеки момент. Необходими са незабавни изпреварващи действия, за да се предвидят евентуални по-нататъшни ходове, водещи до прекъсвания, и да се укрепят устойчивостта на ЕС спрямо бъдещи сътресения. С координирани действия на равнището на Съюза може да се предотвратят сериозни вреди за икономиката и гражданите, произтичащи от евентуално прекъсване на доставките на газ.
- 6) В действащата понастоящем правна рамка за сигурност на доставките на газ, установена с Регламент (ЕС) 2017/1938⁷, не е предвиден адекватен отговор за случай на прекъсвания от страна на значим доставчик на газ за повече от 30 дни. Отсъствието на правна рамка за такива прекъсвания поражда риск от неkoordinирани действия на държавите членки, което може да застраши сигурността на доставките в съседните държави членки и да създаде допълнителна тежест за промишлеността и потребителите в Съюза.
- 7) В своята резолюция от 7 април 2022 г. относно заключенията от заседанието на Европейския съвет на 24 и 25 март 2022 г., Европейският парламент призова да се представи план за продължаване на гарантирането на сигурността на енергийните доставки за Съюза в краткосрочен план. На заседанията си на 31 май и 23 юни 2022 г. Европейският съвет поиска от Комисията да представи спешно предложения за повишаване на готовността за евентуални сериозни прекъсвания на доставките, за да се гарантират енергийните доставки на достъпни цени.
- 8) По силата на член 122, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз Съветът, по предложение на Комисията и в дух на солидарност между държавите членки, може да вземе решение относно мерките, съобразени с икономическата ситуация, и по-конкретно ако възникнат сериозни затруднения при снабдяването с определени продукти, а именно в областта на енергетиката. Рискът от пълно спиране на руските доставки на газ до края на тази година, както е описано по-горе, представлява такава ситуация.
- 9) Като се има предвид непосредственият риск от прекъсване на доставките на газ за Съюза, необходимо е сега държавите членки да предприемат мерки за намаляване на потреблението си преди зимния сезон. Такова доброволно намаляване на потреблението ще допринесе по-специално за напълването на капацитета за съхранение, който няма да бъде изчерпан в края на зимата, а това ще позволи да се преодолеят възможните студове през февруари и март 2023 г. и ще улесни напълването на съоръженията за съхранение на газ, за да се

⁷ Регламент (ЕС) 2017/1938 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2017 г. относно мерките за гарантиране на сигурността на доставките на газ и за отмяна на Регламент (ЕС) № 994/2010.

гарантират адекватни равнища на сигурност на доставките за зимата на 2023—2024 г. Намалването на потреблението на газ ще спомогне също така да се гарантира адекватно предлагане и да се понижат цените в полза на потребителите в Съюза. Поради това мерките за намаляване на потреблението, предприети на равнището на Съюза, ще бъдат от полза за всички държави членки, като намалят риска от по-съществено въздействие върху техните икономики.

- 10) В размера на препоръчаното намаляване на потреблението следва да се вземат предвид количествата на потребление на газ, които биха били изложени на риск от недоставяне в случай на пълно прекъсване на руските доставки на газ. Количеството на намаляването следва да бъде разпределено между всички държави членки въз основа на сравнение със средното им потребление през последните 5 години.
- 11) За да се отговори бързо на специфичните предизвикателства, свързани с продължаващото и очакваното сериозно влошаване на недостига на доставки на газ, и да се избегнат нарушения между държавите членки, Комисията следва да бъде оправомощена да обяви — след консултация със съответните рискови групи и Координационната група по природния газ (КГПГ), създадена съгласно Регламент (ЕС) 2017/1938, и като вземе предвид вижданията, изразени от държавите членки в този контекст — състояние на тревога в Съюза, ако доброволните мерки за намаляване на потреблението се окажат недостатъчни за справяне с риска от сериозен недостиг на доставки. Следва да бъде предоставена възможност три или повече компетентни органи на държави членки, които са обявили състояние на тревога на национално равнище, да поискат от Комисията да обяви състояние на тревога в Съюза.
- 12) Състоянието на тревога в Съюза следва да служи като специфично за Съюза ниво на опасност, което следва да задейства задължително намаляване на потреблението. То следва да няма правно въздействие върху националните нива на опасност, определени в член 11, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/1938. Възможно е доброволните мерки сами по себе си да не са достатъчни за гарантиране на сигурността на доставките и функционирането на пазара. Поради това е необходимо да се създаде нов инструмент, въвеждащ възможността за задължително намаляване на потреблението на газ за всички държави членки. Той следва да започне да функционира достатъчно време преди есента. След обявяването на състояние на тревога в Съюза всички държави членки следва да са задължени да намалят своето потребление на газ в рамките на предварително определен период. В размера на количествата на необходимото намаляване на потреблението следва да се вземат предвид количествата на потребление на газ, които биха били изложени на риск в случай на пълно прекъсване на руските доставки на газ, и следва да се вземе изцяло предвид доброволното намаляване на потреблението, което вече е постигнато през същия период. Количеството на намаляването може да бъде разпределено между всички държави членки въз основа на сравнение със средното им потребление през последните 5 години. Количеството на задължителното намаляване на потреблението и времетраенето на това задължение следва да са съобразени и с нивото на напълване на съоръженията за съхранение на газ, докладвано съгласно член 6г, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/1938, развоя по отношение на диверсификацията на източниците на газ, включително

доставките на втечен природен газ (ВПП), и развоя по отношение на заменяемостта на горивата в Съюза.

- 13) Като се имат предвид значителните нарушения на вътрешния пазар, които е вероятно да възникнат, ако държавите членки реагират по некоординиран начин на потенциално или действително по-нататъшно прекъсване на руските доставки, от решаващо значение е всички държави членки да намалят своето потребление на газ в дух на солидарност. Поради това всички държави членки следва да постигнат едни и същи цели по отношение на доброволното и задължителното намаляване. Въпреки че някои държави членки може да бъдат изложени в по-голяма степен на последиците от прекъсване на руските доставки, неблагоприятно засегнати ще бъдат всички държави членки и те всички могат да допринесат за ограничаването на икономическите вреди от такова прекъсване — било чрез освобождаване на допълнителни количества газ, транспортиран по газопроводи, или товари с ВПП, които може да бъдат използвани от държави членки, изпитващи значителен недостиг на газ, било чрез положителното въздействие върху цените на газа, което вероятно ще има намаляването на потреблението, било чрез избягване на нарушения на пазара поради некоординирани и противоречащи си мерки за намаляване на потреблението. Ето защо настоящият регламент отразява принципа на енергийна солидарност, който наскоро беше потвърден от Съда на Европейския съюз като основен принцип на правото на ЕС⁸.
- 14) Някои държави членки обаче поради своето специфично географско положение или физическа ситуация, като например липсващи или слаби междусистемни връзки с други държави членки, не са в състояние да освободят значителни количества газ, транспортиран по газопроводи, в полза на други държави членки. Поради това на такива държави членки следва да се даде възможност да поискат частична дерогация от задължението за намаляване на потреблението. Комисията, след като провери условията за искането за дерогация, следва да вземе предвид дали съответната държава членка използва изцяло своите междусистемни газопроводи и дали използва своите съоръжения за ВПП, за да пренасочва газ към други държави членки във възможно най-голяма степен, в дух на солидарност. Комисията следва също така да следи общото потребление на газ, както и използването на междусистемните газопроводи и на съоръженията за ВПП.
- 15) Държавите членки следва да имат право да избират подходящи мерки за постигане на задължителното намаляване на потреблението. Когато определят подходящи мерки за намаляване на потреблението и дават приоритет на групи клиенти, държавите членки следва да използват мерките, посочени в съобщението „Да пестим газ за безпроблемна зима“ от 20 юли 2022 г. Държавите членки следва по-специално да обмислят икономически ефикасни мерки, като например търгове или тръжни схеми, чрез които могат да стимулират намаляването на потреблението по икономически ефикасен начин. Мерките, предприети на национално равнище, може да включват и финансови стимули или компенсации за засегнатите участници на пазара.
- 16) Всички мерки, взети от държавите членки за постигане на задължителното намаляване на потреблението, следва да са необходими, ясно определени,

⁸ Решение по дело C-848/19 P (Германия/Полша).

прозрачни, пропорционални, недискриминационни и проверими, и следва да не нарушават ненужно конкуренцията или правилното функциониране на вътрешния пазар на газ и да не излагат на опасност сигурността на доставките на газ на други държави членки или на Съюза. Като се има предвид, че непазарните мерки, като например посочените в приложение VIII към Регламент (ЕС) 2017/1938, може да са особено вредни за сигурността на доставките на газ и за вътрешния пазар, държавите членки следва да използват пазарни механизми. Необходимо е да се вземе предвид и интересът на защитените клиенти от гарантиране на непрекъснатост на доставките на газ.

- 17) За да се гарантира, че мерките за намаляване на потреблението се прилагат по координиран начин, държавите членки следва да установят редовно сътрудничество в рамките на всяка рискова група, посочена в приложение I към Регламент (ЕС) 2017/1938. Държавите членки имат право да договорят мерките за координиране, които са най-подходящи за даден регион. Комисията и КГПГ следва да могат да имат поглед върху националните мерки, прилагани от държавите членки, и да споделят най-добри практики за координиране на мерките в рамките на рисковите групи. Държавите членки следва да използват и други органи, за да координират действията си, когато е целесъобразно, например на срещи на генералните директори от националните министерства на енергетиката.
- 18) За да се гарантира, че националните планове за действие при извънредни ситуации отразяват предвиденото в настоящия регламент доброволно или задължително намаляване на потреблението, компетентният орган на всяка държава членка следва да предприеме необходимите стъпки, така че националният план за действие при извънредни ситуации да бъде актуализиран до 31 септември 2022 г. В актуализацията на националния план за действие при извънредни ситуации следва да се посочи как са били използвани мерките, предложени в съобщението „Да пестим газ за безпроблемна зима“ от 20 юли 2022 г. Като се има предвид краткият срок, в който трябва да се извърши актуализацията, координационните процедури съгласно член 8, параграфи 6—11 следва да не се прилагат. Държавите членки обаче следва да се консултират с другите държави членки относно актуализацията на плановете за действие при извънредни ситуации. Комисията следва да свика КГПГ, рисковите групи или други съответни органи, за да бъдат обсъдени потенциални въпроси, свързани с мерките за намаляване на потреблението.
- 19) Редовното и ефективно наблюдение и докладване е от съществено значение за оценката на напредъка, постигнат от държавите членки при прилагането на доброволните и задължителните мерки за намаляване на потреблението, за измерването на социалното и икономическото въздействие на мерките, както и за въздействието върху заетостта. Компетентният орган на всяка държава членка или друга организация, определена от държавата членка, следва да наблюдава намаляването на потреблението, постигнато на нейната територия, и редовно да докладва резултатите на Комисията. КГПГ следва да подпомага Комисията при наблюдението на задълженията за намаляване на потреблението.
- 20) За да се предотвратят значителни икономически вреди за Съюза като цяло, от решаващо значение е всяка отделна държава членка да намали потреблението си във фазата на тревога. Това ще гарантира наличието на достатъчно газ за всички дори през зимата. Поради това [намаляването на потреблението в Съюза](#) е израз на принципа на солидарност, залегнал в ДФЕС. Поради това е оправдано също

така Комисията да следи строго за извършването на задължителното намаляване на потреблението от държавите членки. Комисията следва да има правомощието, в случай че установи риск дадена държава членка да не успее да изпълни задължението за намаляване на потреблението съгласно член 5, да поиска от държавата членка да представи план, определящ стратегията и мерките за ефективно изпълнение на задължението за намаляване на потреблението. Държавата членка следва надлежно да вземе предвид всички коментари и предложения на Комисията по отношение на плана.

Тъй като принципът на солидарност дава на всяка държава членка правото да получи подкрепа от съседни държави членки при определени обстоятелства, държавите членки, които евентуално ще поискат такава подкрепа, следва също да действат в дух на солидарност, когато става въпрос за намаляване на вътрешното потребление на газ. Поради това, когато отправят искане за мярка за солидарност съгласно член 13 от Регламент (ЕС) 2017/1938, държавите членки следва да са приложили всички подходящи мерки за намаляване на потреблението на газ. Комисията следва да бъде оправомощена да изиска от държавата членка, отправила искане за мярка за солидарност, да представи план с мерки за постигане на евентуално допълнително намаляване на потреблението на газ. Следва надлежно да се вземат предвид всички коментари, които Комисията евентуално ще направи по този план.

- 21) Комисията следва да информира редовно Европейския парламент и Съвета за изпълнението на настоящия регламент.
- 22) Като се има предвид непосредствената опасност за сигурността на доставките на газ, породена от руската военна агресия срещу Украйна, настоящият регламент следва да влезе в сила в деня след деня на публикуването му.
- 23) Въз основа на наличната информация е вероятно да има риск от сериозно прекъсване на доставките на газ за Съюза поне през следващите два зимни сезона. Поради това настоящият регламент следва да бъде валиден две години след влизането му в сила. В края на първата година от прилагането на настоящия регламент Комисията следва да докладва на Съвета за неговото функциониране и, ако е целесъобразно, да предложи удължаване на срока му на действие,
- 24) Доколкото целите на настоящия регламент не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, но могат да бъдат постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в посочения член, настоящият регламент не надхвърля необходимото за постигането на тази цел,

ПРИЕ НАСТОЯЩИЯ РЕГЛАМЕНТ:

Член 1

Предмет и обхват

С настоящия регламент се установяват правила за справяне със ситуация на сериозни затруднения в областта на доставките на газ, с цел да се гарантира сигурността на доставките на газ в ЕС, в дух на солидарност. Тези правила включват подобрена координация, наблюдение и докладване относно националните мерки за намаляване на потреблението на газ и възможността Комисията да обяви състояние на тревога в

Съюза под формата на специфично ниво на опасност, с което се задейства задължение за намаляване на потреблението в целия Съюз.

Член 2

Определения

За целите на настоящия регламент се прилагат следните определения:

1. „Компетентен орган“ означава определен от държава членка национален правителствен орган или национален регулаторен орган, който осигурява изпълнението на мерките, предвидени в Регламент (ЕС) 2017/1938.
2. „Състояние на тревога в Съюза“ означава специфично за целия Съюз ниво на опасност, което води до задължително намаляване на потреблението и което не е свързано с никое от нивата на опасност съгласно член 11, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/1938.

Член 3

Доброволно намаляване на потреблението

Държавите членки полагат всички възможни усилия за намаляване на своето национално потребление на газ между 1 август 2022 г. и 31 март 2023 г. най-малко с 15 % в сравнение със средното си потребление между 1 август и 31 март през петте години, предхождащи влизането в сила на настоящия регламент („доброволно намаляване на потреблението“). Членове 6, 7 и 8 се прилагат към тези мерки за доброволно намаляване на потреблението.

Член 4

Обявяване на състояние на тревога в Съюза от страна на Комисията

1. Комисията може да обяви състояние на тревога в Съюза единствено в случай на значителен риск от сериозен недостиг на газ или от извънредно голямо потребление на газ, когато мерките по член 3, докладвани в съответствие с член 8, не са достатъчни и това води до значително влошаване на доставките на газ в Съюза, но когато пазарът все още е в състояние да се справи с това прекъсване, без да е необходимо да се прибегва до непазарни мерки.
2. След консултация със съответните рискови групи, установени в приложение I към Регламент (ЕС) 2017/1938, и с КППГ и като вземе под внимание становищата, изразени от държавите членки в този контекст, Комисията може да обяви състояние на тревога в Съюза по своя собствена инициатива или по искане на най-малко три компетентни органа, които са обявили такова състояние на национално равнище съгласно член 11, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2017/1938 или по своя собствена инициатива.
3. Когато след извършване на оценка Комисията прецени, че основанието за състоянието на тревога в Съюза вече не е налице, след консултация със съответните рискови групи, установени в приложение I към Регламент (ЕС) 2017/1938, и с КППГ и като вземе предвид становищата, евентуално изразени от държавите членки в този контекст, тя обявява край на състоянието на тревога в Съюза и на задълженията съгласно член 5.

Член 5

Задължително намаляване на потреблението в случай на състояние на тревога в Съюза

1. Когато Комисията обяви състояние на тревога в Съюза, всяка държава членка намалява своето потребление на природен газ в съответствие с методиката, посочена в параграф 2 („задължително намаляване на потреблението“).
2. За целите на задължителното намаляване на потреблението, докато е в сила състоянието на тревога в Съюза, общото потребление на природен газ във всяка държава членка за периода от 1 август на дадена година до 31 март на следващата година („период на изпълнение“) се намалява най-малко с 15 % в сравнение със средното потребление на тази държава членка в периода между 1 август и 31 март („период за сравнение“) през петте последователни години, предхождащи датата на влизане в сила на настоящия регламент. Всички доброволни намаления на потреблението, постигнати от държавите членки по време на периода на изпълнение преди обявяването на състоянието на тревога, се вземат предвид за целите на задължителното намаляване на потреблението.
3. Държавите членки могат да поискат да бъде ограничено задължителното намаление на потреблението с най-много 5 %, при условие че могат да докажат, че поради липса на междусистемна връзка с други държави членки или поради ограничения на тази връзка не могат да допринесат съществено за увеличаване на преките или непреките доставки на газ за други държави членки.
4. Държавите членки, които искат дерогация от задължителното намаляване на потреблението съгласно параграф 3, представят доказателства, че пропускателната способност на техните междусистемни връзки с други държави членки или тяхната вътрешна инфраструктура за ВПП се използват в максимална степен за пренасочване на газ към други държави членки.
5. Преди да вземе решение по искането за ограничаване на задължителното намаляване на потреблението, Комисията се консултира с КППГ, рисковите групи и, ако е целесъобразно, с други съответни органи.
6. Комисията взема решение по искането най-късно в срок от два месеца след получаване на цялата значима информация от държавата членка.
7. Членове 6, 7 и 8 се прилагат за мерките за задължително намаляване на потреблението.

Член 6

Мерки за постигане на намаляване на потреблението

1. Държавите членки са свободни да избират подходящите мерки за намаляване на потреблението. Тези мерки са ясно дефинирани, прозрачни, пропорционални, недискриминационни и проверими. При избора на мерките държавите членки вземат под внимание принципите, определени в Регламент (ЕС) 2017/1938. Мерките по-специално трябва:
 - а) да не нарушават неоправдано конкуренцията или правилното функциониране на вътрешния газов пазар, нито да застрашават сигурността на доставките на газ за други държави членки или за Съюза;

- б) да бъдат пазарно ориентирани;
 - в) да осигуряват непрекъснати доставки на газ за защитени клиенти или други групи клиенти съгласно член 2, параграф 5 и член 7 от Регламент (ЕС) 2017/1938.
2. Когато предприемат мерки за намаляване на потреблението, държавите членки дават приоритет на мерките, засягащи клиенти, които не са защитени клиенти, въз основа на обективни и прозрачни критерии, които вземат предвид тяхната икономическа значимост, както и (наред с другото) следните елементи:
- а) въздействието на прекъсването върху веригите на доставка, които са от критично значение за обществото;
 - б) възможните отрицателни въздействия в други държави членки, по-специално върху веригите на доставка за секторите надолу по веригата, които са от критично значение за обществото;
 - в) потенциалните дълготрайни щети за промишлени съоръжения;
 - г) възможностите за намаляване на потреблението и заместване на продуктите в Съюза.
3. При вземането на решение относно мерките за намаляване на потреблението държавите членки разглеждат мерки за намаляване на потреблението на газ в електроенергийния сектор, мерки за насърчаване на преминаването към други горива в промишлеността, национални кампании за повишаване на осведомеността и целенасочени задължения за намаляване на отоплението и охлаждането, както и пазарни мерки за насърчаване на преминаването към други горива и намаляване на потреблението в промишлеността.

Член 7

Координиране на мерките за намаляване на потреблението

1. За да се осигури подходящо координиране на доброволните и задължителните мерки за намаляване на потреблението съгласно член 3 и член 5, държавите членки си сътрудничат в рамките на всяка от съответните рискови групи.
2. Компетентният орган на всяка държава членка актуализира своя национален план за действие при извънредни ситуации, изготвен съгласно член 8 от Регламент (ЕС) 2017/1938, най-късно до [31 септември 2022 г.], за да отрази доброволното намаляване на потреблението. Всяка държава членка също така актуализира своя национален план за действие при извънредни ситуации, ако е необходимо, в случай на обявяване на състояние на тревога в Съюза съгласно член 4. Параграфи 6 — 10 от член 8 от Регламент (ЕС) 2017/1938 не се прилагат за актуализациите на националните планове за действие при извънредни ситуации съгласно настоящия параграф.
3. Държавите членки се консултират с Комисията и със съответните рискови групи преди да приемат преразгледаните планове за действие при извънредни ситуации. Комисията може да свиква заседания на КГПГ и рисковите групи, като взема под внимание становищата, изразени от държавите членки в този контекст, с цел обсъждане на въпроси, свързани с националните мерки за намаляване на потреблението.

Член 8

Наблюдение и прилагане

1. Компетентният орган на всяка държава членка наблюдава прилагането на мерките за намаляване на потреблението на нейната територия. Държавите членки докладват на Комисията за предприетите мерки за намаляване на потреблението и за постигнатото намаляване на потреблението на всеки два месеца и не по-късно от 15-то число на следващия месец. КППГ и рисковите групи подпомагат Комисията при наблюдението на доброволното и задължителното намаляване на потреблението.
2. Когато въз основа на докладваните данни за намаляването на потреблението Комисията установи, че има риск дадена държава членка да не може да изпълни задължението за намаляване на потреблението съгласно член 5, Комисията изисква от държавата членка да представи план, определящ стратегия и мерки за ефективно изпълнение на задължението за намаляване на потреблението. Комисията също така изисква от държава членка, която е поискала мярка за солидарност съгласно член 13 от Регламент (ЕС) 2017/1938, да представи план, определящ стратегията и мерките за постигане на евентуално допълнително намаляване на потреблението на газ, в съответствие с член 13, параграф 3, буква б) от Регламент (ЕС) 2017/1938. И в двата случая Комисията издава становище с коментари и предложения по представените планове, които държавата членка трябва да вземе надлежно предвид и по които трябва да представи своето становище на Съвета.
3. Комисията информира редовно Европейския парламент и Съвета за изпълнението на настоящия регламент.

Член 9

Влизане в сила и прилагане

Настоящият регламент влиза в сила в деня след деня на публикуването му в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Той се прилага за срок от две години от влизането му в сила.

Най-късно до 1 август 2023 г. Комисията извършва преглед на настоящия регламент с оглед на общото състояние на доставките на газ за Съюза и представя на Съвета доклад относно основните констатации от този преглед. Въз основа на този доклад Комисията може да предложи удължаване или съкращаване на срока на действие на настоящия регламент.

Настоящият регламент е задължителен в своята цялост и се прилага пряко в държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Брюксел на [...] година.

За Съвета
Председател